

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par “priekšlikumu Padomes direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 92/12/EEC par vispārējiem pasākumiem attiecībā uz izstrādājumiem, kas apliekami ar akcīzes nodokli, un šādu izstrādājumu turēšanu, pārvietošanu un monitoringu”

(COM(2004) 227 galīgā red. — (CNS)2004/0072)

(2005/C 120/19)

2004. gada 24. maijā Padome nolēma apspriesties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu par: “priekšlikumu Padomes direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 92/12/EEC par vispārējiem pasākumiem attiecībā uz izstrādājumiem, kas apliekami ar akcīzes nodokli, un šādu izstrādājumu turēšanu, pārvietošanu un monitoringu”.

Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas darba grupa, kas bija atbildīga par šī Komitejas darba sagatavošanu, pieņēma savu atzinumu 2004. gada 7. oktobrī. Ziņojuma sniedzējs bija **Wilkinson kungs**.

Savā 412. plenārajā sesijā (2004. gada 27. oktobra sēdē) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma sekojošo atzinumu ar 84 balsīm par un 11 balsīm pret, 5 atturoties.

1. Ievads

1.1 Pirms sāka darboties iekšējais tirgus, sistēmas un vietējie nodokļi, kādus piemēroja ar akcīzes nodokli apliekamajām precēm, bija ļoti atšķirīgi, kas izrietēja no vēsturiskajām un kultūras atšķirībām dalībvalstu starpā. Direktīva 92/12/EEC apstiprināja vispārējo pasākumu attiecībā uz izstrādājumiem, kas apliekami ar akcīzes nodokli,⁽¹⁾ un šādu izstrādājumu turēšanu, pārvietošanu un monitoringu⁽²⁾ saskaņošanu.

1.2 Šīs direktīvas 27. pants prasīja, lai Padome līdz 1997. gada 1. janvārim vēlreiz pārbaudītu 7., 8., 9. un 10. panta noteikumus un pieņemtu jebkādus nepieciešamos grozījumus⁽³⁾. Izrādījās, ka termiņš — 1997. gada 1. janvāris — bija pārlietu agrs, lai sniegtu pamatotu spriedumu par grūtībām, kādas pieredzētas un joprojām tiek pieredzētas, piemērojot šos pantus.

1.3 Kopš direktīva stājusies spēkā, interese par šo ar akcīzes nodokli apliekamo izstrādājumu pārvietošanu, par kuriem nodoklis ir jau nomaksāts, ko nosaka Direktīvas 7. — 10. pants, ir ievērojami pieaugusi. Tas noveda — pēc tirgotāju

⁽¹⁾ Šīs preces ir tabakas, minerāleļļu un alkoholisko dzērienu izstrādājumi.

⁽²⁾ Parasti ar akcīzes nodokli apliekamie izstrādājumi, ko pārvieto ES teritorijā, tiek pārvietoti saskaņā ar “nodokļa atlikšanu” “nodokļu noliktavu” starpā dalībvalstīs, pamatojoties uz nolīgto dokumentāciju. Akcīzes nodoklis tiek maksāts tajās dalībvalstīs, kurās izstrādājumi noteiktajā laikā tiek laisti pārdošanā.

⁽³⁾ Ar akcīzes nodokli apliekamās preces, kas jau laistas pārdošanā kādā dalībvalstī un tādējādi par kurām nomaksāts akcīzes nodoklis šajā dalībvalstī, arī var pārvietot ES teritorijā. Šāda veida pārvietošanu regulē 7. — 10. panta noteikumi.

pieprasījuma — pie tā, ka dažās dalībvalstīs ieviesa dažas vienkāršotas procedūras. Arī šajā ziņā saņemtas daudzas sūdzības no sabiedrības — par veidu, kādā attiecīgos pantus piemēro.

1.4 Komisija uzskata, ka tagad ir pietiekami daudz izpratnes par šīm problēmām, kas pastāv dažādās konkrētās pārvietošanas kategorijās⁽⁴⁾, lai ierosinātu nepieciešamos grozījumus.

2. Vispārēji komentāri

2.1 Vienotā tirgus darbība attiecībā uz precēm, kas apliekamas ar akcīzes nodokli, savās detaļās bijusi sarežģīta, ar izrietošu nenoteiktību par to, kā dažos gadījumos regulas piemērot, un attiecīgajās nozarēs uzlikusi ievērojamus administratīvus apgrūtinājumus. Komisijas priekšlikumi attiecas uz komerciāliem darījumiem, pārdošanu privātpersonām un attālināto tirdzniecību, un priekšlikumu mērķis ir izskaidrot, vienkāršot un saskaņot esošos noteikumus attiecībā uz tādu izstrādājumu pārvietošanu ES iekšienē, par kuriem kādā dalībvalstī akcīzes nodoklis jau ir nomaksāts, un liberalizēt šādu pārvietošanu tā, lai ES patērētāji varētu gūt lielāku labumu no iekšējā tirgus. Komiteja apsveic abus šos mērķus.

2.2 Dalībvalstu akcīzes nodokļu ieņēmumu vērtības dēļ⁽⁵⁾ un to atšķirību dēļ, kādā veidā dalībvalstis noteikumus ievieš, Komisijai ir bijušas grūtības saskaņot grozījumus ar dalībvalstīm. Jāatzīmē, ka 10 “jaunās” dalībvalstis netika iesaistītas to

⁽⁴⁾ Kategorijas ir izstrādājumi, ko pārvieto starp dalībvalstīm komerciālos nolūkos (kas nav “attālinātā tirdzniecība”), kas definēti kā visi nolūki, kuri nav privātpersonu personisks lietojums, izstrādājumi, ko privātpersonas iegādājas tieši savam lietojumam, un attālinātā tirdzniecība.

⁽⁵⁾ ES dalībvalstu IKP kopējā vērtība 2001. gadā (15 dalībvalstis) pārsniedza 8,8 biljonus eiro, un vidējie ES akcīzes ieņēmumi procentuālā izteiksmē salīdzinājumā ar IKP bija 2,72 %.

jautājumu apspriešanā ar Komisiju, kas noveda pie priekšlikumu izstrādes. Komiteja atzīst dalībvalstu vajadzību izmantot akcīzes nodokli kā daļu no savu ieņēmumu palielināšanas, taču apšaubā, vai šie priekšlikumi mainīs patērētāju ieradumus tādā mērā, ka tas būtiski ietekmēs vispārējos ieņēmumus.

2.3 Attiecībā uz precēm, kas apliekamas ar akcīzes nodokli, patērētāju cenas bieži lielā mērā ietekmē piemērotie nodokļu tarifi. Tas it īpaši attiecas uz saražotajiem tabakas izstrādājumiem un alkoholiskajiem dzērieniem⁽¹⁾. Kopš vienotā tirgus darbības uzsākšanas notikusi zināma atšķirību mazināšana dalībvalstu piemērotajos akcīzes nodokļu tarifos; taču, ja vien piemērotie tarifi nav pakļauti vismaz nozīmīgam harmonizācijas pasākumam, joprojām pastāvēs motīvs meklēt izdevīgākus darījumus šajā jomā, tāpat kā šajā jomā turpinās pastāvēt organizētās noziedzības darbība.

2.4 ES pilsoņi vēlas gūt labumu no vienotā tirgus visos veidos, un tiesības iegādāties jebkādos izstrādājumus, kur vien viņi vēlas ES par vietējām cenām, ir svarīga priekšrocība. Liegt pilsoņiem šādas tiesības nerosina viņus skatīt ES pozitīvā gaismā.

2.5 Kā Komisija norāda, pārvietošanas veids, kad par precī nodoklis jau nomaksāts, ko nosaka attiecīgie panti, galvenokārt attiecas uz privātpersonām vai mazajiem tirgotājiem, kuriem nav pietiekamu finansiālo līdzekļu vai komerciālas infrastruktūras. Ir būtiski, lai visi pasākumi, par kuriem notikusi vienošanās, būtu skaidri, vienkārši izprotami un, cik vien tas iespējams, vienkārši piemērojami. Šiem pasākumiem jābūt arī reāliem un piemērojamiem.

2.6 Īstā iekšējā tirgū jāliberalizē arī noteikumi attiecībā uz tabakas precēm. Tomēr Komiteja atzīst, ka, pieņemot lēmumu par to, kuras preces ietvert grozītajā direktīvā, dalībvalstīm būs pilnībā jāapsver visa veida saistības, kas varētu novest pie tā, ka dalībvalstis dažus izstrādājumus izslēdz.

2.7 Komiteja atzīmē arī to, ka minerāleļļas reti kad tiek pārvietotas citādi, kā vien komerciālā nolūkā. Tādēļ ir skaidrs, ka priekšlikumi tā, kā tie formulēti, galvenokārt ietekmēs alkoholisko dzērienu pārvietošanu.

(1) Attiecībā uz saražotajiem tabakas izstrādājumiem veikala cenas dalībvalstī ar visaugstākajiem nodokļiem ir aptuveni 3,7 reizes lielākas nekā dalībvalstī ar viszemākajiem nodokļiem. Alkoholiskajiem dzērieniem piemērotie akcīzes nodokļa tarifi dalībvalstu ar visaugstākajiem un viszemākajiem nodokļiem starpā atšķiras 15,9 reizes attiecībā uz alu un "starpprodukciju" un 9,2 reizes attiecībā uz spirtotajiem dzērieniem. Nav iespējams sniegt šādu salīdzinājumu attiecībā uz vīna izstrādājumiem, jo 12 dalībvalstīs no 25 dalībvalstīm vīns vispār netiek aplikts ar nodokli, un vēl 2 dalībvalstīs tiek piemērots minimālais nodoklis 2 eirocentu apmērā uz vienu pudeli.

2.8 Komiteja lielā mērā priecājas par faktu, ka daudzi priekšlikumi ir balstīti uz šajos jautājumos iesaistīto uzņēmējdarbības organizāciju padomiem un lūgumiem un ka tajos ņemta vērā šo priekšlikumu ietekme uz mazākiem uzņēmumiem.

3. Specifiski komentāri

3.1 **7. pants.** Tas būtiski attiecas uz to, kuram jāmaksā akcīzes nodokļi dažādos apstākļos, saskaņā ar dažādām administratīvajām formalitātēm, pārdošanu pasažieriem, kuri ceļo ES ietvaros ar kuģi vai lidmašīnu, un veidu, kādā jāaņem ar zaudējumiem, kādus rada preces, par kurām nodoklis ir nomaksāts, un kādi rodas ceļojumos ES ietvaros.

3.1.1 Komiteja apsveic Komisijas priekšlikumu nodrošinātos skaidrojumus un saskaņojumu. Komisija priecājas arī par atzinumu, ka nepieciešams samazināt milzīgo administratīvā darba apjomu, kāds vajadzīgs, lai pilnībā ievērotu esošos noteikumus. Komiteja atbalsta Komisijas aicinājumu dalībvalstīm pieļaut vienkāršotas procedūras, kādas jāievieš ar vienkāršu divpusēju administratīvo nolīgumu starpniecību dalībvalstu starpā.

3.2 **8. pants.** Šis pants attiecas uz izstrādājumiem, ko iegādājas privātpersonas savam lietojumam. Galvenais šajā jautājumā ir nepieciešamība attiecīgās preces konkrētajai personai pārvietot personīgi.

3.2.1 Komiteja apsveic Komisijas priekšlikumu liberalizēt sistēmu, ko šobrīd piemēro attālinātajiem pirkumiem, kādus veic privātpersonas, lai personai vairs nevajadzētu iegādāties preces transportēt personīgi.

3.2.2 Komiteja saprot, ka jaunais priekšlikums par to, ka privātpersonai būs personīgi jāorganizē tas, kā nogādāt preces citā dalībvalstī (un šo organizēšanas darbu nevar veikt pārdevējs) atbilst pašreizējiem vispārējiem noteikumiem attiecībā uz PVN, kādus piemēro attālinātajiem pirkumiem. Tomēr grūti saprast, kā to varētu ieviest. Piemēram, iespējams, ka pārdevēji varētu ieteikt vietējo pārstāvi, kurš organizētu transportu, tādējādi ievērojot tiesisko nepieciešamību neorganizēt šādu darbību pašiem; taču gala rezultāts būtu tāds pats. Jānosaka skaidri un nepārprotami, ka šāda veida padoms saskaņā ar grozīto direktīvu nebūs pretrunā ar noteikumiem.

3.3 Komiteja apsveic priekšlikumu atcelt "indikatīvos limitus" ⁽¹⁾ kā iespējamu apliecinājumu tam, vai preces paredzētas privātam vai komerciālam lietojumam. Sabiedrība galvenokārt uztver šos skaitļus kā kvantitatīvos limitus, un dažās dalībvalstīs pārlietu bieži šie limiti tiek ļoti brīvi skaidroti. Komiteja atzīst, ka šo limitu atcelšana apgrūtinās cīņu ar kontrabandas darbību, taču limiti nekad nav bijuši paredzēti kā kaut kas vairāk par vienu norādi attiecībā uz to, vai pārvietošana ir drīzāk komerciāla rakstura, nevis domāta individuālam lietojumam; šie limiti paši par sevi arī nav pietiekams pierādījums juridiskā ziņā.

3.3.1 Taču Komiteja ierosina, ka nebūt nebūs nevietā piemērot kāda veida kvantitatīvus ierobežojumus attiecībā uz attālinātajiem pirkumiem (t.i., kad pašas konkrētās privātpersonas preces nepārvieto).

Briselē, 2004. gada 4. novembris

3.4 **9. pants.** Priekšlikumi attiecībā uz minerāleļļu pārvietošanu personiskām vajadzībām, visticamāk neradīs nekādas nopietnas problēmas.

3.5 **10. pants.** Komiteja apsveic ierosināto skaidrojumu par to, kur ir jānomaksā akcīzes nodoklis.

4. Rezumējums

4.1 Komiteja apsveic Komisijas izvirzītos priekšlikumus šajā sarežģītajā un jutīgajā jomā.

4.2 Priekšlikumi ir reāli, skaidrojumi un vienkāršojumi ir visnotaļ atbalstāmi, saskaņošana ir nepieciešama, un liberalizāciju ļoti atbalstīs ES pilsoņi, jo vienotā tirgus priekšrocības tādējādi tiks pastiprinātas.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

prezidente

Anna-Marie SIGMUND

⁽¹⁾ Indikatīvie limiti šobrīd ir 800 cigaretes, 10 litri spirtoto dzērienu, 90 litri vīna un 110 litri alus